

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6917-2565

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6917-2022

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รุ่น

GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR

LAYER PULLET FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS 65.020.30

ISBN XXX-XXX-XXX-X

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6917-2565

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6917-2022

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รุ่น

GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR LAYER PULLET FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 139 ตอนพิเศษ 303 ง

วันที่ 27 ธันวาคม พุทธศักราช 2565

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

1. อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นายโสภิชัย ชวาลกุล รองอธิบดีกรมปศุสัตว์
นายอนุชา มุ่มอ่อน	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกรมปศุสัตว์
นายเอกชัย ก่อเกียรติสกุลชัย
นายธิตี อันตรเสน
นางสาวรุจา จิโรภาส	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวยุพา เหล่าจินดาพันธ์
นางสาวณมาพร อัดถวิโรจน์	กรรมการ
4. ผู้แทนคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
5. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์สมศักดิ์ ภัคภิญโญ
รองศาสตราจารย์จักรกริศน์ เนื่องจำนงค์	กรรมการ
6. ผู้แทนสัตวแพทยสภา
นายกิตติ ทวีชัยกุล	กรรมการ
7. ผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ
นายอาทร ช่วยณรงค์	กรรมการ
8. ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
นายปราโมทย์ ตาฬวัฒน์	กรรมการ
9. ผู้แทนสมาคมสัตว์บาลแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
นายอรรณพ สุขสุวรรณนท์	กรรมการ
10. ผู้แทนสมาคมผู้ผลิต ผู้ค้าและส่งออกไข่ไก่	กรรมการ
11. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงไก่ไข่
นายมานิช ชูทับทิม
นางวารภรณ์ ไชยพันธ์	กรรมการ

12. ผู้แทนสมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก
นายสุเมธ ทรัพย์ชูกุล กรรมการ
13. ผู้แทนสมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
นายธนเดช แสงวัฒนกุล กรรมการ
14. ผู้แทนสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่ กรรมการ
15. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน กรรมการและเลขานุการ
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวมินตรา ลักขณา

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตไข่ไก่ ได้แก่ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่พันธุ์ (มกษ. 6903-2558) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสถานที่ฟักไข่สัตว์ปีก (มกษ. 6908-2560) การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่ (มกษ. 6909-2562) (มาตรฐานบังคับ) การปฏิบัติที่ดีสำหรับศูนย์รวบรวมไข่ (มกษ. 6910-2555) และมาตรฐานไข่ไก่ (มกษ. 6702-2553) ดังนั้น เพื่อให้มีมาตรฐานสินค้าเกษตรครอบคลุมการผลิตไข่ไก่ ตลอดห่วงโซ่การผลิต และยกระดับการผลิตไข่ตั้งแต่ระดับฟาร์มจนถึงได้ไข่ไก่ที่มีคุณภาพและปลอดภัย ต่อผู้บริโภค คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงเห็นสมควรกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รุ่น เพื่อให้ได้ไข่ไก่รุ่นที่มีสุขภาพแข็งแรง สำหรับนำไปเลี้ยงเป็นไก่ ระยะเวลาให้ไข่ต่อไป

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มกษ. 6909-2562. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รุ่น
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รุ่น ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ วรรคสอง และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติ มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศ กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รุ่น มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6917-2565 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายประภัตร โพธสุธน)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ปฏิบัติราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

สำหรับฟาร์มไก่ไข่รุ่น

1. ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่ไข่รุ่น ครอบคลุมองค์ประกอบฟาร์ม การจัดการฟาร์ม บุคลากร สุขภาพสัตว์ สุภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และการบันทึกข้อมูล เพื่อให้ได้ไก่ไข่รุ่นที่มีสุขภาพสมบูรณ์และแข็งแรง

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

- 2.1 ไก่ไข่ (layer) หมายถึง ไก่ที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Gallus gallus* ซึ่งเป็นไก่สายพันธุ์ที่ให้ไข่อย่างสม่ำเสมอเพื่อการบริโภค
- 2.2 ไก่ไข่รุ่น (layer pullet) หมายถึง ไก่ไข่ในช่วงอายุก่อนให้ไข่
- 2.3 ฟาร์มไก่ไข่รุ่น (layer pullet farm) หมายถึง สถานที่ประกอบการที่เลี้ยงไก่ไข่รุ่น

3. ข้อกำหนด

3.1 องค์ประกอบฟาร์ม

3.1.1 สถานที่ตั้ง

สถานที่ตั้งต้องมีความเหมาะสมต่อการเลี้ยงไก่ไข่รุ่น การเลือกสถานที่ตั้งต้องคำนึงถึงการปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพจากสภาพแวดล้อม เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์ สุภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชน รวมทั้งสามารถขนส่งอุปกรณ์และปัจจัยการผลิตได้อย่างสะดวก

3.1.1.1 ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงจากการปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ หรือมีมาตรการป้องกันที่เหมาะสม

3.1.1.2 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกในการขนส่งอุปกรณ์และปัจจัยการผลิต

3.1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม

ขนาดพื้นที่และผังฟาร์มที่เหมาะสม ช่วยป้องกันการปนเปื้อน ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.2.1 มีขนาดพื้นที่เพียงพอไม่หนาแน่นจนก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม

3.1.2.2 มีการวางผังฟาร์มที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานอย่างถูกสุขลักษณะ กำหนดพื้นที่ปฏิบัติงาน สำนักงาน และที่พักอาศัยเป็นสัดส่วน และแยกออกจากพื้นที่เลี้ยงไก่ไข่รุ่น

3.1.3 โรงเรือน

โครงสร้างของโรงเรือนที่แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีพื้นที่เพียงพอ และมีการจัดการให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงไก่ไข่รุ่น จะส่งผลดีต่อสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์

3.1.3.1 มีการวางผังโรงเรือนที่แสดงการจัดวางอุปกรณ์ในตำแหน่งซึ่งเอื้อต่อการเลี้ยงไก่ไข่รุ่น

3.1.3.2 มีขนาดพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงไก่ไข่รุ่น โดยคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์

3.1.3.3 มีโครงสร้างแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีการระบายอากาศที่ดี ง่ายต่อการทำความสะอาด ฆ่าเชื้อ และบำรุงรักษา

3.2 การจัดการฟาร์ม

3.2.1 คู่มือการจัดการฟาร์ม

คู่มือการจัดการฟาร์มที่มีรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญของฟาร์ม จะช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถนำคู่มือไปใช้ในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง และช่วยให้การจัดการฟาร์มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2.1.1 มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงให้เห็นรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม ได้แก่

- 1) ระบบการเลี้ยง
- 2) การจัดการอาหารและน้ำ
- 3) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์
- 4) การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์
- 5) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

3.2.2 การจัดการอาหารและน้ำที่ใช้เลี้ยงไก่ไข่รุ่น

การจัดการให้ไก่ไข่รุ่นได้รับอาหารและน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการ จะส่งผลดีต่อสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์

- 3.2.2.1 อาหารสำเร็จรูปและหัวอาหารสัตว์ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558
- 3.2.2.2 ในกรณีที่ผสมอาหารสัตว์เอง หรือนำอาหารจากข้อ 3.2.2.1 มาผสม ต้องคำนึงถึงคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสมของไก่ไข่รุ่น และห้ามใช้สารต้องห้ามตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558
- 3.2.2.3 มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารไก่ไข่รุ่นทางกายภาพในเบื้องต้น เช่น สี กลิ่น การจับตัว และเก็บตัวอย่างไว้เพื่อใช้วิเคราะห์กรณีมีปัญหา
- 3.2.2.4 มีสถานที่เก็บอาหารไก่ไข่รุ่นโดยแยกต่างหาก และเก็บอาหารในสภาพที่ป้องกันการเสื่อมสภาพและปนเปื้อน
- 3.2.2.5 มีการจัดการให้ไก่ไข่รุ่นทุกตัวได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอและเหมาะสม
- 3.2.2.6 น้ำที่ใช้เลี้ยงไก่ไข่รุ่นต้องสะอาดและมีผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพ
- 3.2.2.7 มีอุปกรณ์ให้อาหารและน้ำที่สะอาดและเพียงพอ

3.2.3 การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์

การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์ให้สะอาด เป็นการลดการสะสมของเชื้อก่อโรค และการบำรุงรักษาโรงเรือนและอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน จะช่วยให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัยต่อไก่ไข่รุ่นและบุคลากร

- 3.2.3.1 โรงเรือน อุปกรณ์ และบริเวณโดยรอบโรงเรือนต้องสะอาด ได้รับการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี และถูกสุขลักษณะ พร้อมใช้งาน ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อไก่ไข่รุ่นและบุคลากร
- 3.2.3.2 ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ หลังจากย้ายไก่ไข่รุ่นฝูงเก่าออก และปิดพักโรงเรือนตามระยะเวลาที่กรมปศุสัตว์กำหนด
- 3.2.3.3 ให้ใช้ผลิตภัณฑ์สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์หรือหน่วยราชการอื่น โดยใช้ตามคำแนะนำในฉลากผลิตภัณฑ์หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์

3.3 บุคลากร

บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และไก่ไข่รุ่นได้รับการดูแลสุขภาพ และสวัสดิภาพสัตว์อย่างถูกต้อง

- 3.3.1 มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน
- 3.3.2 มีบุคลากรผู้เลี้ยงไก่ไข่รุ่น สัตวบาลหรือบุคลากรที่ได้รับการอบรมหลักสูตรด้านสัตวบาล เป็นผู้ควบคุมดูแลการเลี้ยงไก่ไข่รุ่น และสัตวแพทย์ที่มีใบรับรองเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุม ฟาร์มสัตว์ปีก จำนวนพอเหมาะกะกับจำนวนไก่ไข่รุ่นที่เลี้ยง
- 3.3.3 บุคลากรผู้เลี้ยงไก่ไข่รุ่น ต้องมีความรู้ โดยได้รับการฝึกอบรมหรือการฝึกอบรมในขณะที่ปฏิบัติงาน ในการเลี้ยงไก่ไข่รุ่น
- 3.3.4 มีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและแพร่เชื้อโรค

3.4 สุขภาพสัตว์

3.4.1 การป้องกันและควบคุมโรค

มาตรการป้องกัน ควบคุม กำจัดเชื้อก่อโรค และการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคที่เพียงพอ และเหมาะสม รวมทั้งการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มีความสำคัญ ต่อสุขภาพสัตว์ ช่วยให้สามารถป้องกันการแพร่กระจายและควบคุมเชื้อก่อโรคผ่านบุคคล สัตว์ ยานพาหนะ วัสดุและอุปกรณ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 3.4.1.1 มีหลักฐานหรือเอกสารระบุแหล่งที่มาของไก่ไข่รุ่น
- 3.4.1.2 มีมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มจากบุคคล ยานพาหนะ วัสดุและอุปกรณ์ รวมทั้งสัตว์พาหนะนำเชื้อ
- 3.4.1.3 มีแผนเฝ้าระวังและป้องกันโรค ซึ่งจัดทำและกำกับดูแลโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก
- 3.4.1.4 มีโปรแกรมการสร้างภูมิคุ้มกันโรค เช่น การให้วัคซีน รวมถึงการกำจัดปรสิตภายในและภายนอก ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์
- 3.4.1.5 ตรวจสอบติดตามสุขภาพไก่ไข่รุ่นประจำวัน
- 3.4.1.6 มีแผนการสุ่มตรวจสุขภาพ ความสม่ำเสมอของฝูง ขนาดและน้ำหนักไก่ไข่รุ่นตามอายุของสายพันธุ์

3.4.1.7 คัดแยกไก่ไข่อุ่นที่มีลักษณะผิดปกติ ไม่สมบูรณ์ มีขนาดและน้ำหนักไม่ใกล้เคียงกับฝูง หรือไม่เหมาะสมต่อการให้ไข่ ออกจากฝูง

3.4.1.8 กรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 หรือตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด

3.4.2 การบำบัดโรคสัตว์

การบำบัดโรคสัตว์ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ เพื่อให้สัตว์ได้รับการตรวจวินิจฉัย การรักษา การป้องกันการเกิดโรค การให้คำแนะนำด้านสุขภาพ การควบคุมการใช้ยาสัตว์ และการออกไปส่งยาสัตว์เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ รวมทั้งไม่เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค

3.4.2.1 การบำบัดโรคสัตว์ต้องอยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 และตามข้อกำหนดใน มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติ การควบคุมการใช้ยาสัตว์

3.5 สวัสดิภาพสัตว์

การเลี้ยงและดูแลสัตว์ต้องคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อให้สัตว์สามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ มีความเป็นอยู่ที่ดี และไม่เกิดความทุกข์ทรมาน

3.5.1 ดูแลไก่ไข่อุ่นให้มีความเป็นอยู่ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

3.6 สิ่งแวดล้อม

ขยะมูลฝอย น้ำเสีย ของเสียอันตราย สิ่งปฏิกูล และซากสัตว์เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลง และเชื้อโรค การจัดการที่ไม่ถูกต้องจะส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมข้างเคียง จึงต้องมีการกำจัดหรือจัดการด้วยวิธีการที่เหมาะสม

3.6.1 กำจัดหรือจัดการขยะมูลฝอย น้ำเสีย ของเสียอันตราย สิ่งปฏิกูล และซากสัตว์ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ

3.6.2 ป้องกันการฟุ้งกระจายของวัสดุรองพื้นหลังการย้ายไก่ไข่อุ่นออกจากฟาร์ม

3.7 การบันทึกข้อมูล

การบันทึกและเก็บรักษาข้อมูลมีความสำคัญที่จะช่วยในการวิเคราะห์หาสาเหตุที่มาของปัญหา หรือข้อผิดพลาดในการจัดการ และการตามสอบการปฏิบัติงานในแต่ละชั้นตอนว่ามีความถูกต้องตามคู่มือการจัดการฟาร์มที่กำหนดไว้

3.7.1 มีการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในชั้นตอนที่สำคัญที่มีผลต่อสุขภาพสัตว์ การป้องกัน และควบคุมโรค และผลิตผล

3.7.2 ให้เก็บรักษาบันทึกข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี